

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 1748/06

בג"ץ 1845/06

בג"ץ 1856/06

בפני :

כבוד הנשיאה ד' ביניש
כבוד המשנה לנשיאה א' ריבלין
כבוד השופטת א' פרוקצ'יה

העותרים בבג"ץ 1748/06 :

1. ראש עיריית דאהריה
2. ראש מועצת הכפר א-תוואנה
3. מחמד עמר אסמאעיל אלטל
4. מוראד אחמד מחמד ג'אברין
5. עומר מחמד אחמד אבו ג'ונדיה
6. חליל מסלם מוסא אלחלאילה
7. האגודה לזכויות האזרח

העותרים בבג"ץ 1845/06 :

1. ח'ליל מחמד יונס ו-29 אח'

העותרים בבג"ץ 1856/06 :

1. עיריית סמוע
2. סאלם מחאריק, ראש עיריית סמוע
3. ח'אלד אבו סיף ו-125 אח'

נ ג ד

המשיב בבג"ץ 1748/06 :

מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית

המשיבים בבג"ץ 1845/06 :

1. מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית
2. ראש המנהל האזרחי בגדה המערבית בית-אל

המשיבים בבג"ץ 1856/06 :

1. המפקד הצבאי בשטחי הגדה המערבית
2. מדינת ישראל

ידיד בית המשפט :

המועצה לשלום ולביטחון

בקשה מטעם המשיבים מיום 11.06.2007
לדחיית מועד ביצוע פסק הדין
ובקשות העותרים מיום 17.06.2007 ומיום 24.06.2007
לפי סעיף 6 לפקודת בזיון בית המשפט

תאריך הישיבה :

ח' באב התשס"ז

(23.07.2007)

בשם העותרים בבג"ץ 1748/06 : עו"ד לימור יהודה ; עו"ד דן יקיר

בשם העותרים בבג"ץ 1845/06 : עו"ד קמר מישרקי

בשם העותרים בבג"ץ 1856/06 : עו"ד ג'יאת נאסר

בשם המשיבים : עו"ד גלעד שירמן

החלטה

הנשיאה ד' ביניש:

1. ביום 14.12.2006 ניתן בבית-משפט זה (הנשיא (בדימ') א' ברק, הנשיאה ד' ביניש והמשנה לנשיאה א' ריבלין) פסק דין (בג"ץ 1748/06 ראש עיריית דהאריה נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית (לא פורסם), (להלן: פסק הדין)) בשלוש עתירות שכווננו נגד מעקה בטון שנבנה כמכשול על ידי צה"ל לאורך 41 קילומטרים בדרום הר חברון (להלן: המכשול), וכנגד צווים לתפיסת אדמות שהוצאו לשם בניית מכשול זה. בפסק הדין, אשר נכתב בידי הנשיא (בדימ') א' ברק בהסכמת חברי ההרכב, עמד בית המשפט על פגיעתו הקשה של המכשול בתושבים המקומיים המתגוררים באזור. נקבע כי המכשול מגביל את תנועת התושבים באופן שמקשה על ניהול שגרת החיים של האוכלוסיה המקומית. בית המשפט קבע כי מדובר "בהכבדה משמעותית על יכולת התנועה של החקלאים באזור, בייחוד לאור השימוש הנרחב שהם עושים בבהמות משא ובהיקף הרחב של מרעה צאן" (פסקה 17 לפסק הדין).

לאחר שעמד בית המשפט על הפגיעה החמורה באוכלוסיה, נקבע כי זו נעשתה באופן שאינו מידתי, תוך איזון לא ראוי בין זכויות התושבים לצרכי הבטחון. בהקשר זה נקבע בפסק הדין, כי קיימות חלופות פוגעניות פחות המגשימות את צרכי הבטחון. נוכח מסקנתו של בית המשפט כי המכשול פוגע באופן שאינו מידתי באוכלוסיה המקומית, ניתן בפסק הדין צו מוחלט שזו לשונו:

"התוצאה היא שאנו עושים את הצו-על-תנאי למוחלט בנוגע לבניית מעקה הבטון. על המשיבים לפרק בתוך ששה חודשים את מעקה הבטון שבנו בין היישוב כרמל לבין היישוב טנא, לאורך כביש 60, כביש 317 והכביש המוביל אל היישוב טנא. המשיבים רשאים להקים מכשול חלופי, אשר עומד בקנה אחד עם פסק דיננו זה."

כעולה מן האמור, על פי הצו היה על המשיבים לפרק את המכשול תוך שנקבע כי המשיבים רשאים להקים מכשול חלופי העומד בקנה אחד עם העקרונות שהותוו בפסק הדין.

2. ביום 11.6.2007, שלושה ימים בלבד עובר למועד בו היה על המשיבים לקיים את האמור בפסק דינו, הוגשה מטעמם בקשה לדחיית מועד ביצועו. בבקשה זו תוארה השתלשלות האירועים עד למועד הגשתה. המשיבים עדכנו כי לאחר שניתן פסק הדין החלו גורמי הבטחון לבחון חלופות שיעמדו בעקרונות שהותוו בפסק הדין. בסופו של יום, החליטו המשיבים בסוף חודש מרץ 2007 לבחור בחלופה לפיה המכשול לא יהרס, כפי שהורה בית המשפט, אלא שיערכו שינויים במתכונתו של המכשול הקיים, על מנת שהפגיעה בתושבים תהא מידתית יותר. פרטיה של חלופה זו (להלן: החלופה החדשה), כפי שנמסר במכתב שנשלח מטעם המשיבים לעותרים ביום 28.3.2007, כללו יצירת פתחים חדשים לאורך המכשול הקיים. וכך נכתב במכתב האמור:

"על פי מתכונתו החדשה של המכשול, כל כ- 200 מטרים, ובאיזורים המאוכלסים – כל 100 מטרים, יוסר אלמנט מסוג ניו ג'רסי ובמקומו יוצב אלמנט חלופי אשר יאפשר מעבר נוח ובטוח של הולכי רגל ובעלי חיים... במתכונתו החדשה ימשיך המכשול לשרת את המטרה הבטחונית לשמה הוקם – הגבלת מעבר כלי רכב לפתחים שנקבעו לשם כך, ובו בעת יאפשר מעבר נוח וקל של הולכי רגל ובעלי חיים, אשר מכל נקודה לאורך התוואי יוכלו להגיע לפתח בטוח של כ- 100 מטרים לכל היותר מכל כיוון".

על חלופה זו אפשרו המשיבים לעותרים להציג את השגותיהם. ואכן, ביום 1.4.2007 פנו באות-כוח העותרים בבג"ץ 1748/06 ובבג"ץ 1845/06 אל המשיבים והביעו את התנגדותן לחלופה החדשה. במכתבן של באות-כוח העותרים נטען כי החלופה "מציגה נסיון, שאינו בתום-לב, לעקוף את פסק הדין של בית המשפט הגבוה לצדק, ולעוות את הוראותיו הברורות לפירוקה של הגדר". יצוין עוד כי עוד באותו יום נשלח לבאת-כוח העותרים בבג"ץ 1748/06 מכתב מטעם מי שהיה אז יועצו של שר הבטחון מר חגי אלון (להלן: יועץ שר הבטחון), בו הובעה התנגדותו לחלופה המתוכננת של המשיבים, לפיה תחת פירוק המכשול יערכו בו שינויים על דרך יצירת פתחים שיאפשרו מעבר בני אדם ובעלי חיים.

נוכח התנגדות העותרים ונוכח האמור במכתבו של יועץ שר הבטחון, החליטו המשיבים להעביר את הסוגיה לבחינה מחודשת שתאושר על ידי הרמטכ"ל ושר הבטחון. אלא שביום 10.6.2007 הודיעו המשיבים לעותרים כי הוחלט שלא לשנות מהחלופה החדשה. על פי האמור בהודעתם הנ"ל של המשיבים, "בניגוד לנטען בהשגה [של העותרים – ד' ב'], מתכונתו החדשה של המכשול אינה זהה או דומה להצעות שהועלו בעבר בפני בית המשפט העליון. במתכונת הנוכחית אין מדובר בתוספת של מספר פתחים בודדים למעבר כלי רכב, אלא בשינוי מהותי ואמיתי של המכשול באמצעות פירוקם של עשרות רבות של אלמנטים ויצירתם של פתחים להולכי רגל ובעלי חיים לכל אורכו של המכשול".

נוכח האמור לעיל, פנו המשיבים לבית משפט זה על מנת שיורה על עיכוב ביצוע פסק הדין. לטענתם, עבודת המטה המחודשת שנערכה לאחר שהוגשו התנגדויות העותרים הביאה לכך שאין ניתן לבצע את העבודות בשטח בפרק הזמן שהוגדר על ידי בית המשפט בפסק הדין. מכאן, ביקשו המשיבים להאריך את המועד לביצוע פסק הדין בארבעה חודשים, עד ליום 14.10.2007.

3. ביום 17.6.2007, שישה ימים לאחר שהוגשה בקשת המשיבים להארכת מועד ביצוע פסק הדין, הגישו העותרים בבג"ץ 1748/06 בקשה לפי סעיף 6 לפקודת בזיון בית המשפט. עוד באותו יום הצטרפו העותרים בבג"ץ 1845/06 לבקשה זו, וביום 24.6.2007 הוגשה בקשה דומה אף מטעם העותרים בבג"ץ 1856/06. לטענת כל העותרים, התנהלות המשיבים בתקופה מאז ניתן פסק הדין מלמדת כי לא נעשה כל מאמץ להבטיח כי החלטת בית המשפט תקום במועד שנקבע, וזאת על אף פניותיהם הרבות של העותרים למשיבים על מנת שאלה יחלו בביצוע האמור בפסק הדין. עוד טענו העותרים כי אף אם ייעתר בית-משפט זה לבקשה להארכת מועד ביצוע פסק הדין, הרי שאין בכוונת המשיבים לקיימו כלשונו אף בעתיד, שכן בגדרי החלופה החדשה אין המשיבים מתכננים לפרק את המכשול הקיים, כפי שנקבע בפסק הדין, אלא לפעול להוספת פתחים בו. לטענת העותרים, החלופה החדשה תמשיך לפגוע באוכלוסיה המקומית, מאותם טעמים עליהם עמד בית המשפט בפסק הדין. יצוין עוד כי בבקשתם ביקשו העותרים כי בית-משפט זה יקבע הוצאות לחובת המשיבים באופן שישקף את מורת הרוח מהתנהגותם.

4. בתגובתה לטענות העותרים בבקשה לפי פקודת בזיון בית המשפט, התייחסה המדינה להצעתה החלופית כפתרון הולם ומידתי. מן התגובה מתברר כי המדינה עומדת על טענתה כי על אף הצו שיצא מלפני בית-משפט זה, יש בכוונתה להשאיר את המכשול הקיים תוך עריכת שינויים במתכונתו.

5. המדינה נצטוותה להסיר את המכשול בתוך שישה חודשים מיום מתן פסק הדין. פרק הזמן שניתן לביצוע הצו נועד לאפשר למדינה להיערך לחלופה מתאימה ברוח העקרונות שנקבעו בפסק הדין. בית המשפט הורה למשיבים להסיר את המכשול ונמנע מלקבוע את החלופה ההולמת כדי שהמשיבים יוכלו להפעיל את שיקול דעתם לבחירת מכשול חדש הפוגע במידה פחותה יותר בתושבים המקומיים. הנה התברר, כי המדינה המתינה משך כל תקופת הזמן שניתנה לה, נמנעה מלהסיר את המכשול ואף בחנה חלופה המבוססת על המכשול הקיים. מחילופי ההתכתבויות בין הצדדים ומן הטענות שנשמעו בפנינו, עולה כי באי-כוח המדינה ידעו שהעותרים אינם משלימים עם הניסיון לשנות את אופיו של המכשול הקיים ואף יש בדעתם לפנות בהליכים של בזיון בית המשפט. אף על פי כן, הוגשה לנו מטעם המדינה בקשה לדחיית הביצוע של פסק הדין רק בתום התקופה של שישה חודשים שניתנו למדינה כדי שהמכשול יוסר.

המדינה בחרה שלא למלא אחר צו בית המשפט ולבוא לפנינו לאחר תום התקופה בבקשה שמשמעותה שינוי פסק הדין. אין להשלים עם התנהגות זו. אנו מורים אפוא למדינה להסיר את המכשול, כפי שנצטוותה בפסק דינו של בית-משפט זה. בא-כוח המדינה הודיע כי הדבר ניתן לביצוע בתוך 14 ימים וכך אנו מורים. המשיבים ישאו בשכר טרחת עורך דין בהליך שלפנינו בסכום כולל של 30,000 ₪ שיחולק לשלושה חלקים שווים בשלוש העתירות.

ה נ ש י א ה

המשנה לנשיאה א' ריבלין:

אני מסכים.

המשנה לנשיאה

השופטת א' פרוקצ'יה:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בהחלטתה של הנשיאה ד' ביניש.

ניתנה היום, ט' באב התשס"ז (24.07.2007).

ש ו פ ט ת

המשנה לנשיאה

ה נ ש י א ה